

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sammelhandschrift - Cod. Lichtenthal 7

Langton, Stephen

Frankreich (?), [13. Jh.]

Das Buch Daniel

[urn:nbn:de:bsz:31-35356](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-35356)

quid eloquio discipulorum noluerit. lxx. int
 eodem lingue lineas interpretationem s
 uare sui sub noie eoz. ab abo nescio qu la
 us oharum linguam scientie edms lib
 e sui aliud qd oie ex stitit ignozant. h unu
 affirmare possu q. multu amare. r illa
 rursus theocoriana discord. r rero
 udo repudiatu sit. Sciens quippe danc
 lem marie. ex dnm hebraicis quidem
 lris f. caldaico smone codicpro s unam
 theme peropen iob q. dambhya lingua
 phna hvy loca rem. Deiq. r ego adolef
 centis post qurham r tullu lconē ac flo
 vere thoricos sine iluque h pssu reflu
 silem r multo sudore multoq. rpx uix
 ei cepissem anhelantia stentiaq. uba re
 souare r qd pcpa ambulans ruru desi lunu
 aspiciem rpxi nouissime indamile r ta
 ro ratho affos su u despone subtra oem ue
 rem labore uoluerim otempne. Vad
 bonitate me q dam hebreo illd m sualm
 qua cubu ingente labor oia uniat up
 biquinchi uidetur sciolus ut hebreos
 cepi rursus ee discipul aildanc. Et ut uer
 fiteat usq. ad plentem die mag. possum
 smone aildanc legem r unllie qm to
 nate. Hae deo dmi u difficultate daniel
 uob ostendit qd ap hebos n susanthe
 hystoniam u hystu tuu puetoz u lulu
 dia coila; fabulas qd nos qm uoto orbe
 desple sit ueru an piro eulq. raglante
 subieci ne uidemur ap mptos mag
 na pre uolumis de rrimulle. Audui ego
 qudam de pceptoibz iudeoz qulanne
 de rident hystoniam r ageo nescio q dicit
 ee oiera illd oppone q ongem q; affrica
 nus opposuit rhyndologias has. Aportho
 sis hystnoys. kalana. ptois. pnoys. play.
 de go smone descende. Cui ra nos melham
 hme nru possu m dote u ubi qm riam con
 tinuo abartore ilice dixit eiu illo pais
 ul alensto lenti re ommuat angls ul
 il latte peas. au lenti. id r rignit duentis
 admorem sui aliud q adartoris nom co
 ueniens. De m riu fuisse ocy rribz pueris
 amilalarur me muno estuans incen
 dum eroludente r pordinē ad laudem dei
 elemta oia puocaret. Aut q mruclm
 duineq. aspiratiois mdm ul draconē
 mclm offi pias ut sacrorum betis mac
 bmas dephentis q mag. prudna idletti

uiri qd pphali eent spu p petita. Cu
 u abieuh ueniat r de iudei ad caldeam
 uipum discophoz locutobar qrebat
 eremplum ulagullent uoto ueti testa
 mto qd dny qumolalle corpe r mpre
 ro hore rama riaz spacia riantille. Cui
 qd eunt latis pmpaus ad loqundu erechiel
 adipull; imediū r dicit eide caldei uiu
 dea fuisse cumlatu deriste hommie. r ex
 ipu uoluntie demonstrunt mspu erec
 hiele se uidisse ransportu. Semq. r aplm
 nra uidet; ut erudm uir r qm legem
 ab hebreis didicist; u fuisse ausum affir
 mare se raptum mcorpe h dixisse su m
 corpe su ex corpe nescio de scit. Et huf
 talibz q; arguunt apofas m libro ecclie
 fabulas arguebat. Si Juelatons arbi
 ro udm deluqns illd amoneo n hru dam
 ele ap hebreos m pphas h ut eos q agio
 gra contpserit. Iures liquide pres omil
 abas scptura diuidi. Julagem m pphas
 a gogfa. i. mngq. r mocto r imouem
 libros de q n r h' qis dillerete. Et aut
 ecclie ppha imo h hunc libru posirius
 obiaat testes se methodi. eusebius re
 lationis apthmans q m multas aliu
 milibz a uelame se dantes nescio an cio
 lo lectoz satisfecerunt. Vn obsecro uos
 o paula r eustochiu am danc pme ad
 dnm pces u qm du mly corpusclo su scb
 am aliq. gratum uob. utile ecclie. dignu
 possis. Presentu qpe iudicis u satis
 moneoz q uniuq; pre au amore labit

Aur odio. **Vaxel.**
 Quoties regni ioachi
 regis iuda uenit nabue
 hod rex babilonis ierlm
 r obsedit eam r ruidit
 dms imanu ei ioachim
 regem iuda r prem ualoz domi di r al
 pmanit ea uniam remat udmu di
 su r uasa mmlit m dnm m thelauri
 di su r at rex affanaz p ptois eumue
 hoz ut m ducet defilis isrl r delamie
 regio rymnoz pios mqb; illa eet
 macula decoras firma eruditos a sapia
 cautos scia r dicos disciplina r qui pollet
 stant m palatio regis ut docet eos letus
 r lingua caldeoz. Et adstuit eis rex an
 no na p singulos dies decibus suis r de ui
 no un bibebat ipe. ut erudm r b' annis

lacione regi narrabo. Tunc angelus celsissimus
 uisus est danieli ad regem et dixit ei. In uocem
 hominis celsis et magnitudinis uide qui solu-
 tionem regi annunciet. Respondit rex et dixit
 danieli cui nomen erat baltasar. Putasne de
 pres indiane in sompniis quod uidi et impra-
 noue et respondens daniel coram rege ait
 et ystium quod rex interrogat sapientes magi et
 hanc et auruspicias ut que indiane regi.
 Sed est de incels uelans mystica quod uideant
 tibi rex nabuch quod ueniam dicit nouissimis
 tempibus. Sompniis uisus et uisiones captus
 tu mirabili tuo sermone. Tu rex cognare
 cepisti insuetu tuo quod est futurum post hoc.
 et qui reuelat nulla ostendit tibi quod uentura
 sunt. Quod si uisus est tibi in plus quam in
 cunctis uiuentibus scilicet hoc reuelat
 tibi est si ut interpretatio regi manifesta fiet
 et cogitationes nris tue serues. Tu rex uide
 bis et ecce quod signa illa magna et tanta subli-
 mis habet et re et in tunc eius erit terribilis.
 Et statim ante exans optimo erit. factus
 autem et brachia de argento. Porro uenit et se-
 mora exere. Ubi autem ferret. palam quod dam-
 ps erit sicut quodam sicut uidebas in adon
 lapis ablatas est sine manibus de monte et p-
 cullit statum in pedibus et stans et fictilibus
 et omnium eos. Tunc ortu sunt pro fer-
 rum rethi es argenti et aurum et redas
 ta hys quod in finibus est hinc arce et supra
 uenit nullusque locus inuenit est. Lapis
 autem qui percussit hinc sed et mons magis
 et impleuit uniuersam terram hoc et somp-
 niu. Interpretatione est et dicitur coram re-
 ge. Tu es rex regnum et de celi regnu forti-
 tudine et uniuersa gloria dedit tibi et ad in
 quibus habitant filii hominum et bestie ag no-
 lucis et ad dedit in manu tua et in obedi-
 tua uniuersa ostendit. Tu es quod capis aureu
 et post hoc regnu aliud uniuersa et reg-
 nu tuu aliud erum quod impabit uniuersa
 tre et regnu quoniam erit uelud ferreum quod
 stitit omnium et comat oia de omnium et
 oia et gter. Porro quod in dicit palam et digno-
 pre tebe sicut et pre sicut regnu diuinit
 erit quod in replantario sicut ouer. Sed in
 quod in dicit stum uniuersa tebe ex luto et digi-
 tos palam ex pre ferreos et ex pre fictiles.
 Ex pre regnum solidum erit et ex pre quod
 ut quod aut in dicit ferreum uniuersa tebe ex
 luto omnibus quod humano seruire

in apponit p. dam

quod non adhibet sibi acur ferreum ut pot-
 mulceri tebe sicut et regno illor
 sicut et de celi regnu quod in et non
 dissipabit et regnum et pro oia no tra-
 derit. Committit autem et ad sumer uniu-
 lita regna et ipm sicut metuu. Sed in
 quod in dicit quod de monte ablatas est lapis si-
 ne manibus et omnium tebe et ferreum
 et es et argenti et aurum et eius magis
 ostendit regi quod sicut sunt postea et uer-
 est sompniu et fidelis interpretatio eius.
 Tunc rex nabuch cecidit in facie et sua
 et daniel adorat et hostias et incensu
 precepta ut factio et. loquitur quod rex ait
 daniel. Ve de ut de deo et dicit regnu
 reuelans nulla quod in prout apud scia
 mentu hoc. Tunc rex daniel in subli-
 me erudit et in uia magna et multa
 dedit et et ostendit eum pncipem sup de
 puincias babilonis. Daniel autem postu-
 lauit a rege et ostendit sicut opa puincie
 babilonis sicut et misach et abdenago
 sicut autem daniel erit in foribus regis.

Nabuch rex fecit statum
 auream altitudinis cubitoz. LX. et la-
 titudine cubitoz sex et statuit eam in
 campo dumni puincie babilonis. Itaque
 nabuch rex multo adograndoz lappas
 magistratus et iudices duces et tirannos
 et pfectos omnes pncipes regionu ut
 conuenire ueniret ad dedicatione sta-
 tue quod erent nabuch rex. Tunc quod
 gati sunt sicut magister et iudices
 duces tiranni et opimares quod erant in
 potestatis ostendit et uniuersa pncipes
 regionu ut ueniret ad dedicatione
 statue quod in posuerit nabuch rex. Sta-
 bant quod in respectu statue quod posuerit
 nabuch rex et pro clamabat ualere uob
 de pncipibus et linguis uerborum quod an-
 dicitis sonum tube et fistule sambuce
 et platy et siphonie et uniuersa gnis mu-
 sicor. audites adorate statum quod in
 statuit nabuch rex. Siquis autem non pstat
 adorabit eade hora uerteret in fornace
 ignis ardentis. Post hoc quod statum ut au-
 dierunt omnes pncipibus sonum tube fistule
 et cythare sambuce et platy siphonie
 et oia gnis musicor audites omnes pnci-
 pibus et lingue adorauerunt statum quod statue
 rat nabuch rex. Statimque et in ipso rege

ad dicit p. dam

omino ignis in ostium suum quod molestie in
 vultu. Tunc hi tres qui uno ore laudabant
 et glorificabant et benedicebant dominum in
 pace dicentes. Benedictus es domine deus patrum
 nostrorum et gloriosus et super excelsum
 in secula et cetera. qui eruit nos de igne et saluos
 fecit de manu mortis et liberavit de medio
 ardenti. Tunc et de medio ignis eruit
 nos. Constat enim domino quoniam bonum quoniam inle
 culum malum est. In die omnia religiosi
 domino deo deorum laudate et glorificati quoniam in
 omnia secula in secula est. huc usque et hinc in hebreo
 et quod possumus de theodotius editione in
 latinum sunt. Tunc nabuch rex obstupuit
 et dixit prope et ait optimatibus suis. Ne
 timeatis viros multos in medio ignis
 operarios qui respondentes dixerunt regi
 de rebus tuis et ait. Ecce ego video viros
 quatuor solutos et ambulantes in medio ignis
 et nihil corruptionis eis et spes quam
 habent filio dei. Tunc nabuch accessit ad ostium
 fornacis ardenti et ait. Sydrach mysach
 et abdenago de medio ignis et cognovimus
 sapienter magistrum et iudices et potentes
 regis ostentabant viros illos quoniam nichil
 de postea restans habuissent ignis man
 pibus eorum et capillus capitis eorum non est
 adustus et saraballa eorum non fuissent in
 mutata et odor ignis non transiit per eos
 et erumpens nabuch ait. Benedictus deus deorum
 sydrach mysach et abdenago
 qui multum angelum suum et eruit suos suos
 quod ediderunt meo et liberum regis in
 tantum et viderunt corpora sua ne fuerunt
 et ne adorarent deum deum excepto deo suo
 amicus datum et positum et ut omnia populi
 et tibi et lingua quam locuti sunt blas
 phemiam contra deum sydrach mysach et
 abdenago dispersit et domus eius vastetur
 Nam et est de aliis qui possunt in salua
 re. Tunc rex promouit sydrach mysach
 et abdenago in principia babilonis. Habebat
 rex omnia populi gentibus et linguas quod hinc
 in unum in unum. Pax vobis multiplicetur
 Signa et mirabilia facta sunt apud me deus
 excelsus placuit enim in predicante signa
 et quod magna sunt et mirabilia et quod for
 na et regnum eius regnum sempiternum et
 potestas et magnitudine et generatione.
Ego nabuch quereus rex IIII
 in anno maius et florens in palatio meo.

Somnium uidi quod pertinet me et cogita
 tiones mee in finem meorum in seculis ca
 pitul mei turbauerunt me et pene perit
 tum et si daturum ut inducerent modum
 spectu meo cuncti sapientes babilonis
 et ut solutionem sompni indicaret mihi.
 Tunc ingrediebantur babiloni magi ad
 di et aruspices et sompni narraui in
 conspectu eorum et solutionem ei non inducerent
 in domum collata ingressus et in conspectu
 meo daniel cui nomen balthasar secundum
 nomen dei mei qui hinc spiritus domini secundum
 ipso et sompni coram ipso locutus sum.
 balthasar princeps babilonis qui ego scio
 quod spiritus domini secundum hanc ueritatem et de sacra
 mentum non est impossibile. Visiones som
 pni quod uidi et solutionem eorum narraui. Vi
 de caput meum in cubili meo. Visionem nec
 ce arbor et fructus et pectus et gurgulio
 in medio terre et altitudo eius nimia. Mag
 na arbor et fructus et pectus et gurgulio
 celum. Aspectus illi erat usque ad terminum
 nos uniuersae terre folia eius pulcherrima
 et fructus eius uniuersae et esca uniuersorum
 terra. Subter eius habitabant aelia et bestie et
 mirantur et quiescebant uolucres celi et
 exera uelociter omni caro. uiceba in
 flone caput meum si fructum meum et are
 uigil et scilicet descendit de celo clamant
 fructus et sic ait. Succidite arborem et padi
 te ramos eius et erant folia eius et disper
 gite fructum eius. Fugiant bestie que
 subter eam sunt et uolucres de ramis eius
 uniuersa quoniam radices eius omnia sunt et
 alligetur uniuersa fructus et caro in his qui
 fructus sunt et uice restringatur et cum se
 ris ps et in his terre. Cor eius ab humi
 no omniter et cor se deum eius et septem
 tempora inuenient super eum in seculum
 uigilum de uice et primo secundum et petio
 donec agnoscant uniuersos quoniam dicit
 excelsus in uigilio hominum et cum eis uo
 luerit dabit illis et humillimum hominem co
 struet super eo. Hoc sompni uidi ego rex
 nabuch. Tunc balthasar interpretatione
 narraui festina quoniam omnes sapientes regni
 mei non habuerunt solutionem ad hoc in terra
 potes quod domini secundum spiritus est uere. Tunc
 daniel cui nomen erat balthasar cap
 utraque sententiam tacens cogitare quoniam
 una hora et cogitationes eius turbata

Somni nabuch
 de hunc

6 spiritus uobis dominus celi in
 spiritibus blasphemiam in dominum

la: et plogis an. Rex metrum uine. Et te ad
 urtem cognationes tue n; facies tua imu-
 retur. Est ur in regno tuo qui spm doz scdz
 he mte z medib; pnt au sapia r scia inuente
 sunt mo. Nam rex nabuch p r tuus pncipe
 magoz manatorz calceoz z auruspiciu ob
 struit ann. Pat unq tuus onx qz spe aphoz z
 pntentia intelligeriaz; unptatio conymio
 ru z ostilio scetoz ac solutio ligatoz. Inuente
 sunt meo h z in daniel e rex unptioz nom
 balthasar. Pluc maq daniel uocat z unpti-
 onem nariu hie ignat mductus est daniel
 oia nage. Adqm pntus rex ait Tues daniel de
 filiis captiuu uide q ad duxit p r m de iuda
 dudu de te qui spm doz has z scia z intelli-
 gentiaz; ac sapia amphiores inuente sunt
 meo. Et ne mto gressu sit inospectu meo capi-
 enos magi ut septuaginta hanc legem z unpti-
 onem ei indicaret in m qm tunc scilicet fmois
 b edice in. Porro dudu de te q possis oblatu
 unptati z hanc solue. Sig uales septuag
 hie lege z unptatione ei indicat in purpura
 uestis. z torq aurea cor collu tuu hebis z t
 a unptio meo eris pncps. Adq respondens
 daniel ait oram nage. Quia tua sunt z do-
 na omi tue alia di. Septuaginta aut hanc legem
 ubi z unptationem ei ostendatibi. O rex de
 altissimis regni z magnificencia glam z
 honorem dedit nabuch pa mo z pp magni-
 ficentia qm dedit ei uniuersa p h tibus z lin-
 que timebant z metuebant eum quos uo-
 lebat irascere z quos uolebat pccarebat
 z q uolebat exatrabat z quos uolebat hu-
 miliare. qm ait eleuati z cor ei z spe illuz
 obfirmatus z adhibuit de pccatis z desolo
 regni suu z gla ei ablata z filiis hominu
 electus z h z cor ei cum bestis potest z z
 cum onagl ait hntat ei. fenum qz ut
 los comedebat z ore celi coz eius infectu
 z don cognoscer q potestate hat altissimus
 unagn obdmu z quicq; uoluit suscitabit
 sup illo. Tu quoq; filius ei balthasar n hu-
 miliasti cor tuu cum sacros h oia h ad uita
 dnatore celi eleuatus es z uasa con eius
 allata hie coram te z tu z opti maces tu
 z mnes me z ocubine tue uniu bibitis
 meis. Basq; argenteos z aureos z ceteos e-
 rias lignoosq; z lapideos q u indz m; auduit
 m sententia laudati. Porro dnu q bt flacu
 nuu imanu sua z oluas tuas n glificasti
 idco abeo nullus z articulus man q sep

fit hoc q eximium z h est ca septima q dige-
 sta z. Mane thetel phares z b unptatio
 fmois. Mane nutuunt de regni tuum
 z optent illo. Thecel apntu z mstata z
 unuanti z uniu hns p hanc diuisum
 z regnu tuu z dnu z meduz z plus. Tunc
 iubente rege mduus est daniel pntia z
 torqs aurea cutuata z collo ei z per amu
 est de eo q betet potestate tel unptio.
 Eade nocte mstatus z balthasar rex
 calde z dnu med successit iragui anos
 natus. Lxxii. **VI** **C** Placuit
 dario z ostendit sup regnum lxxii. c. xx.
 ut eent unoto regno suo z sup eos pncps
 et exq; daniel unent ut lampe illic
 redderet rone z rex n sustineret mo-
 lestia lq daniel eunt meo. Porro rex cogi-
 tabat ostendere eum se oem regnu un
 pncps z lampe qrebant occasione
 ut inuenit danieli ex late regis dnu
 lamq; ann z suspicione uerperire potue-
 rit: eo q fidei eoz z oia culpa z suspicio n
 inuenit meo. Baxit q uniu illi dno in-
 uenit danieli hunc aliquam occasione
 n forte in lege di su. Tunc pncps z lam-
 pe supuatiunt regi z sic locum sunt a
 dnu rex metrum uine. Consilia uerit
 ameh pncps regni magistrat z lant
 pe Seniores z iudices ut deceret ipso
 tui exat z edictum z oia qui perierit
 aliq; pccatue aqalq; z h oie usq; ad hie
 xxx. a ore rex mntat ualacu leonum.
 Huc itaq; rex ostina sicutat z cele mte
 aietu ut n i mntet q stratum z amedis
 atq; plus n puarant eq licet. Porro rex
 dnu ppoluit edictu z strum. Qd ai
 daniel opillt id ostentia lege ingressus
 z domu suam te fenestris apus uiccha-
 culo suo h ierlm il rēpib; indie fleete
 bat genna sua z aduabat ostentatur
 q coram dno suo ille z an fude ostentat.
 Vna aut illi dno; mquemes inuenit
 danielē orante z oblatu dnu sui Et ac-
 cedentes locum suu regni se edicto. Rex
 nūq; n ostentat ut omis ho q uigaret
 qz dcluz z hoib; usq; ad dies xxx.
 n ore rex mntat ualacu leonum
 ad q respondens rex ait. Ver z fmo
 uniu deceret meoz atq; plus p pua-
 riam n h. Tunc respondentes cora re-
 dixerit. Daniel de filiis captiuatū

mac thetel phares

supabat omis pncps
z lampe q hie di an
phoz eunt

balthasar et fuybia cap 2 marte

non enim simoniam dicitur me he bestia mag
 .iii. .iiii. regna gurgem deha. Sulapier
 aut regnum di sci atulium obtinebt reg
 num usq; mltim r scim scloy. Post hoc no
 lui diligenti dicit ce bestia qm q erat dil
 lant ualde aboib; r tribit nimis dices
 r unguos ei fere comedebat r omnine
 bat r reliqua partib; suis eduloabat r te
 omnib; .x. q hebat incipit r de aliquo
 q ortum fuit an q caderunt in armua
 de cornu illo q hebat oculos r ol loqne qn
 dia r mar erat ceter. Aspiciam r ecce
 cornu illd suabur bellu aduhty sed r
 pualebat eis don uenit antiquus dieu
 r iudicau dedit scis excelli r temp adue
 nit r regni optinuit sc r sic ait Bestia
 qtra regni quartu erit uita q mar era
 dib; regni r deuorabit uniuersam hui r ed
 culoabit r omninet eam. Porro cornua .x.
 ipi regna .x. reges erit r alius gurgem pt
 eos r ipi potentior et potib; r mel reges
 hui habib; r simonet qtra excelli loquet
 r sed; altissimi qret r pntabit q possit
 minare r rpa r leges r audunt imanu
 el usq; ad temp r rpa r dimidui temp
 r iudicau sedebit ut aucte r potentia r
 otatur r dixerit usq; infine. Regni
 aut r potestas r magnitudo regni q est
 sub; oe celi donur pto sed; altissimi au
 regni regni sempiterni r omi reges
 suer a r obeduunt huc usq; fruis uerbi.
 Ego daniel multu cogitatioib; meis
 conturbabar r facies mea mutata e hinc
 vbi ait meorde meo gsuam. **VIII.**
Cum no riao regm balthazar regis uisio
 apparuit michi ego daniel post id q ui
 deu uipnapio vni iustice mea cu eem
 in suis castis q r mela ciuitate vidi a
 inuisioe esse me r porta ulat r leuari
 oculos meos r uidi r ecce aries un stabat
 an palute hinc cornua excelsa r unu ex
 celsu alio atq; succrescens. Postea uidi
 arietem cornub; uentilante q onente
 cornu occidentale r h aquilonem r h mi
 die r omi bestie u ptant resistere a r
 libate de manu el fecit; sedm uolun
 tate sua r magnificatus est. r ego intel
 lgeb; Ecce aut hinc capram uene
 bat ab occidente sup facie uoc; tre r u
 ungebat iram. Porro hinc; bebat
 cornu insignie me oculos suos r uenit

usq; ad arietem illum cornu q uidi
 stante an porta r uenit ad eum i mpe
 ru fortitudinis sue. Cui; appropinquat
 ppe arietem effertur r me u r paulle
 arietem r omnino duo cornu el r no
 pnt arietem resistere ei. Cui; cum
 inuiss; inuim guloant r nome qha
 lilitate arietem de manu el hinc; arietem
 capram magis fcs r nimis. Cui; ce
 uill; fructu r cornu magnu r oeta l
 cornua .iiii. .v. .vi. .vii. uentos ocl
 De uno aut gras egrellim; cornu
 unu modicu r scin e qnate q r thone
 a q onente r h fortitudinē r r stell
 r guloant eas r usq; ad pncipē for
 titudinis magnificatus r rabeo uille
 unge factia r delecto locu sificatioe
 au; Bobur aut domi r q unge facti
 au; p peccata r pnter uitas uita
 r faciet r pspabunt. Et audiu unu
 de scis loquentē r dicit mi sc; ab; nel
 ero au loqum; usq; quo uisio r unge la
 tificau r pectū desolationis q hui r r
 scuaru r fortitudo conculoabit r
 dicit a. usq; ad uespam r mane duo
 milia uocant r uidi; scuaru hinc;
 aut ai uiderē ego daniel uisione r
 dicit intelligentiā ecce stertit in
 spectu meo q hpes un; r audiu uocē
 unu un; ulat r clamauit r ait. Gabel
 fac intellige istum uisionē r uenit
 r stertit uita ubi ego stabā. Cui; ue
 uill; pauent; cornu infacie mea r ait
 ad me intellige filioib; qm atrepe
 finis gplebi uisio Cui; loqretur
 ad me g lapsus sum pū uita r ren
 git me r stertit me in q du meo dūp
 uuchi Ego ostendam t q scia hinc;
 r nouissimo maledictiois qm hinc;
 sine hui. Ariel q uidi hinc; cornu
 uer medon est ar pta; Porro hinc;
 capram rex gcor; est r cornu grande
 q erit un; uelos ei rpe r rex pms
 q aut fructu illo hinc; uerit. uii. .x.
 .iiii. .v. .vi. .vii. .viii. .ix. .x. .xi. .xii.
 uisio r uide e r post regni cor; cu
 erunt au q raras gurgem rex rpu
 dnc; facie r intelligens p pstonos
 r uolozab; fortitudo el h; u uia; h;
 sus r sup; q; hinc; p uniuersa uastabit
 r pspab; r faciet r uer; fier; r uolozab;

hostia et sacrificium et in templo erit abominatio et desolatio usque ad consummationem et finem prelatabit desolatio.

Cum vero regnum curu regis p[er] p[er] u[er]bu[m] reuelatu[m] est danieli cognouit balcha sar et uer[um] u[er]bu[m] et fortitudo magna intellexit; p[er] monitum intelligencia et cum op[er]e uisionis indies; ill[ud] ego daniel iugebam tunc ebdomaday diebus p[er] me[um] desiderabilem u[er]u[m] comedi et caro et uinum non inueniuntur in meo; et non; u[er]u[m] inueniuntur sum donec compleverit tunc ebdomaday dies. Die aut[em] uicesima et quarta mensis p[er] me[um] etiam uixit fluvium magnu[m] qui est a g[er] et leuauit oculos meos et uidi t[er]re[m] uirum uelut lignis et reuelat[ur] etas actio et auro obrato et corp[us] eius q[ui] resolutus et facies ei uelut spes fulguris et oculi ei ut lampas ardens et h[er]ed[ita]t[is] eius et que dorsum usque ad pedes q[ui] spes eius cadentis et uox p[er] monitum eius ut uox multitudine diuisi uidi aut[em] ego daniel sol[us] uisionem. Porro uiri qui erant mecum et non uiderunt h[oc] uisum uerunt super eos et fugerunt in absconditum. Ego aut[em] relictus solus in diuisione g[er]idem hanc et non remansit in me fortitudo h[oc] et spes mea immota est in me et emarauit uox huius in me q[ui] uirum et audiu[er]u[m] uocem finonum eius et audiens talium g[er]itatus h[oc] faciem meam uultu[m] me[um] habuit. Et ecce manus tetigit me et tetigit me h[oc] genua mea et h[oc] articulos manuum mearum et dixit ad me. Dauid uir desideriorum intellige u[er]ba q[ui] ego loquor ad te et sta in g[er]u tuo nunc enim nullus sum ad te. Cumq[ue] dixisset in p[er] monitum istu[m] t[er]renu[m] et ait ad me. Noli metuere daniel q[ui] exche p[er] me q[ui] p[er] uisum ad intelligendu[m] ut te affligeris in sosp[er]atu d[omi]ni tui exaudita s[un]t u[er]ba tua et ego ueni p[er] p[er] monitum tuos p[er] uocem aut[em] regni p[er] u[er]bu[m] restitit in .xx. et uno diebus et ecce michahel uir p[er] uocem p[er] uocem uenit in adu[er]su[m] meum et ego remansi ibi u[er]u[m] regem p[er] u[er]bu[m] ueni ut doceret te q[ui] uentura sunt p[er] p[er] tuo in nouissimis diebus q[ui] adhuc incho indies. Cumq[ue] loqueretur in h[oc] modo u[er]bis deieci uultum meum ad terram et t[er]renu[m]. Et ecce q[ui] sicut filius ho[m]inis tetigit labia mea et aperiens os meum locutus sum et dixi ad eum qui stabat q[ui] me d[omi]ne in uisionem tua dissoluit sunt copages in g[er] et nichil in me remansit uirum et q[ui] p[er] uocem

suus d[omi]ni loqui cum d[omi]no meo. Nichil in me remansit uirum h[oc] et h[oc] in me includit. Rursum q[ui] tetigit me q[ui] incho ho[m]inis et c[on]fortauit me et dixit. Noli timere uir desideriorum p[er] tibi offerre et esto robustus. Cumq[ue] loqueretur mecum qualu[m] d[omi]ni loque d[omi]ne n[on] q[ui] c[on]fortasti me et ait. Nunc quid scis q[ui] uenit ad te et nunc uenit ut p[er] uer[um] aduersum me p[er] uocem p[er] u[er]bu[m]. Cui q[ui] egredere[m] apertur p[er] uocem grecorum ueniens in me an nuntialo tibi q[ui] ex p[er] u[er]bu[m] inceptum in totis et nemo et adu[er]su[m] me incho h[oc] in me. **XI** **E**go aut[em] ab anno p[er] meo d[omi]ni medi stabam ut offerret et uolueret et ne uirum annu[er]u[m] et ecce adhuc tres reges stabit in p[er] u[er]bu[m] et q[ui] d[omi]ni d[omi]ni b[er] op[er]e; minus s[un]t om[n]ia et cu[m] in ualuerit diu[er]s[us] filius q[ui] d[omi]ni om[n]is adu[er]su[m] regnu[m] grecie. Duxit u[er]u[m] rex fortis et d[omi]ni b[er] potestate multa et facti q[ui] placuit ei et cu[m] steterit g[er]etur regnu[m] et d[omi]ni d[omi]ni in u[er]u[m] uenit[ur] celi h[oc] in p[er] uocem ei[us] sed in potentiam illi qua d[omi]ni d[omi]ni et laetabit regnu[m] ei[us] et in ext[er]nos exceptis h[oc]. Et offerret rex austri et d[omi]ni p[er] uocem; austri eius p[er] ualere sup[er] eum et d[omi]ni d[omi]ni om[n]e multa et d[omi]ni d[omi]ni et post finem annorum sedabit in filiaq[ue] regis austri uenit ad regem aq[ui]lone facie amica et in optinebit fortitudinem b[er]u[m] h[oc] stabit sc[er]u[m] eius et d[omi]ni d[omi]ni q[ui] adu[er]uerunt eam adolecentes ei et qui offerret eam in uer[um] p[er] uocem. Et stabit g[er]mine iudicium ei[us] plantatio et uenit cum exercitu et ingrediet p[er] uocem regis aq[ui]lone et abinet eis et obtinebit iustitiam et d[omi]ni eorum et sculptura uala q[ui] p[er] uocem argenti et aurum cap[er]tina ducet in egyptum h[oc] p[er] ualere ad uisum regem aq[ui]lone et incho in regnu[m] rex austri et uenit ad terram suam. filij aut[em] ei[us] p[er] uocem et congregabit multitudinem exercituum plurimorum et uenit p[er] uocem et incho et uenit et congregabit et ingrediet cum uolere ei[us] et p[er] uocem rex austri ingredietur et pugnat adu[er]su[m] regem aq[ui]lone et p[er] uocem bit multitudinem incho et d[omi]ni multitudine incho et capiet multitudinem et exil[er]it cornu aul[er] et d[omi]ni incho incho h[oc] no[n] p[er] ualere. Conitet .xx. rex aq[ui]lone et p[er] uocem multitudinem incho q[ui] p[er] uocem et in fine temporum annorum uenit p[er] uocem cu[m] exercitu magno et op[er]e nimis. Et incho illi multi c[on]surgunt adu[er]su[m] regem austri

suam in celum et iurasti punitentem in eis
 uia quoniam tempus et tempora et dimidia replebis
 et cum oblem fuerit descriptio manum ipsi tibi co-
 plebuntur annuila h et ego audiam et non intel-
 lexi et dicit dicit nunc quod ait post h et ait in
 de daniel quod clausi sunt signatiq; pmo
 nes usq; ad tempus pstantu Eugentur
 et de alhaburte et qui ignis p habuntur ml
 et et ipse agent unpy n; intelligi omis
 unpy pairo docti intelligunt et atpe cu
 ablatum fuit uige facticui et posita fuit
 ablatio in desolatioe dies mille ducenti
 nonaginta hatus qui expectat et pue
 nit ad dies mille trecentos. xxx. v. Tu a
 uade ad p fuitum. et inquietos et stabis
 in forte tua in fine diez. Huc usq; daniel
 in hebreo uolumine legunt. **Dea q; scia**
tur ad fine libri de theocordms ad rone
translata sunt. **XII** **C** Et erat
 uir hians in babiloe et nom eius ioachim
 et accepit uxorem noie susanna filiam el
 chie pulchram uirum et timentem dm. Pa
 rentes. et illi cum esset iusti erudierunt
 filiam suam scdm legem moysi. Erat aut
 ioachim diues ualde et erat ei pmeru ui
 cui domum sue et ad ipsum ostuebant ui
 da eo q; est honorabilior omni et ostituti
 sunt duo senes iudices in anno illo de qb
 locutus est dñs q; egressa est iniquitas ce
 lylone a scub; iudicib; qui uidebant
 regem p p m. Isti frequitabant domu ioachi
 et ueniebant ad eos omis qui habent iu
 dia. Cum aut ppls uenisset puidie ingre
 diet susanna et deambulabat in pmo ui
 ri sui et uidebant eam senes cotidie ingre
 dientem et deambulante et exarsit in
 concupiscentiam ei et eiterunt sentum su
 um et dolinauerunt oculos suos ut non ui
 derit celum n; recordarent iudic q; ui
 stoz. Erant q; ambo uulnati amore et
 si iudicauerit sibi uicissim dolorem suum
 Erubescerent. et iudicare q; cupiscentia
 sua uolentes gauribe cum ea et obstruere
 oradit sollicitus uide eam duntaxat ad
 alium eam domu q; hora fudij et egressi
 uellerunt ase. Cumq; uenissent uene
 runt in unum et suscitantes ab inuicem
 am ostelli sunt concupiscentia suam et tunc
 in unum statuerunt temp q; eam possit
 inuenire solam. fca et aut cu obstruere
 diem apru ingressa est aliqn sicut h et tu

duis rans cum duab; solis puell' uolunt
 lanari in pmo estus quippe erat et no
 erat ibi qlqm pt duos senes abscondit
 et contemplantes eam. Erat q; puellie
 hite nichil clamum et singulara et ostia
 pomij claudite ut lauer et fecerunt
 licet pcepit clausurunt; ostia pomij
 et egressi sunt postiu ut attenderet q
 uellerant elscabunt; senes ut ce
 absconditos Cum aut egressi essent
 puelle suscitauerunt duo senes et adre
 rit ad eam et dixerunt. Ecce hostia po
 mij clausa sunt et nemo nos uidet et
 in concupiscentia tu sum q; obrem alle
 rure nob et q; misce nobiscu q; si uoluis
 dicent testimoniu q; te q; sunt rati
 iuuenis et ob hanc cam emiseris puel
 las ate et i genuit susanna et an
 gustie in sunt undiq; Si. et hoc ego
 mori in et si a no ego nesciam man
 unis. S; melius in et absq; ope incide
 unimanul uas q; paxare in concupiscentia
 dm et exclamauit uoce magna susan
 na. Exclamauit aut et senes adu sum
 eam et cuaruit un et apert ostia po
 mij. Cum q; audisset clamore in p
 mo famuli domi uruerunt p postiu
 ut uideret quid nam esset; postqua aut
 senes locum sunt erubuerunt uehent
 sui q; nunq; eos fuerit pmo h' cemoi
 desusanna et fca et dies crastina Cumq;
 uenisset ppls aduiri et ioachim uenerit
 et duo p p m plem unq; cogitatioe ad
 uisum susanna ut uisiceret eam et dixe
 runt coram ppls. Mittite ad susanna
 filiam elchie uxore ioachim et statim
 miserunt et uenit cum parentib;
 et filiis et uniuersis agnatis suis. Por
 to susanna erat delicta uinis et pul
 chra spe et iniqui illi uellerunt ut
 distopuerit eam et coopta ut sic la
 ciarent dore ei flebant igit su et omis
 qui nouant eam. Conserentes aute
 duo p p m in medio p p m posuerunt man
 sup capis ei q; suspente ad celum.
 Ait. et. cor et fiduciam hnc in dno et
 dixerunt p p m. Cum de ambulare
 ni in pmo loh ingressa est h cum dua
 bz puellis et clausit ostia pomij et dim
 sit puellas et hq; ad eam adolecens q
 erat abscondit et cu eo gubuit. Porro

Daniel. qui respondit. Salua rex. Statimq; ai
 aperuit ser hostium inuul' rex istam ex
 clamante uoce magna. Magnum os bel et n' e
 ap' te voluit. quisqm. et uisit daniel et reus
 regem. ne ingrederetur int' et dix' Ecce p'ni
 mentum ammadore. cuius uestigia sunt h'
 r' op'it rex. uocoo uestigia unuz. et mulier
 r' infantul. Et uisus rex tunc apphendit sa
 cerdotes et filios eoz. et ostendunt ei abscondi
 ta ostiola per que ingrediebantur r' contume
 lant q' erant super istam. Occidit g' illos rex et
 nudidit bel impotentem danieli. qui subuertit
 eum r' templum eius. Et erit dimco magnis
 mico illo et colebant eum babiloni. et dicit
 rex danieli. Ecce n' si pot' dicit q' no' est. iste g' u
 uent' adom g' cum. dicitq; daniel. dnm d'm me
 um aduo. q' ip' e' s' uiuent'. Tu aut' rex da m' p'
 tentem et m'fiam d'icorem. abs gladio et ful
 te. et ait rex. to t' t' dicit g' daniel p'cem et adipe
 er p'los r' o'ant p'nter fecitq; massas et dedit i'os
 d'icoms. et d'itup'us est d'ico. et d'p' ecce q' co
 lebat. q'dam audistat babiloni indignat' s'
 uehement' et congregati ad u'iam regem d'ice
 runt. Iudeus f'z e' rex. bel destruxit d'icorem m'
 f'fecit. et sacer d'os occidit. et d'icunt cum uent'
 sent ad regem. T'nde nobis daniellem. alioq; n'
 m'fiam m'ite r' d'icomm tuam. u'it g' rex q'd
 t'ruerit meum uehement'. et necessitate copul'
 tudine eis daniellem. qui miserunt eum i' lac
 leonum. et erit ibi dieb' sex. Porro i' lacu estit
 m' leones et d'ituntur eis duo corpora cotidie.
 r'oue oues. et tunc nan' data' est ut deuoraret
 daniellem. C'nt' au' abue' p'f'ia in iudea et ip'la
 co'ecit pul'itum. et m'ruerat p'ntes i' lacu
 lo. r' ibat in campu' ut ferret m'ellorib'. Dicit
 angelus d' abue' fer p'ntiduum q'd h'z m'ba
 bylon' d'anieli. qui e' i' lacu leonum. et dicit
 abue'. o'ne babilone no' u'it et lacum uel'at.
 et app'ndit eum angelus d'ni m'itice eius
 r' portauit eum cap'lo cap'it' eius. posuitq;
 eum i' babilone super lacum impetu sp'e
 su et clamauit abue' dicens. Daniel tolle fru
 dum q'd misit t' s' erant daniel. Recordat' e' au'
 m' s' et no' deliquisti d'itigentes te. Surgensq;
 daniel comedit. Porro angelus d' restituit abue'
 eus confesam i' lacu suo. uent' g' rex die. u'
 ut luger daniellem et uent' ad locum. et m'f'p'e
 recte daniel sedens et exclamauit rex uoce mag'
 dicens. Magnum e' d' d' daniel et ex'it'e eum.
 Porro illos qui p'ntionis eius s' f'iant u'itru
 sit. et deuoratis immo'mto coram eo. Tunc rex

ant. Paucant habitatores inuul' terre d'm da
 niel. q' ip' est liberator et saluator faciens
 signa et mirabilia in celo et m'ra qui u'itru
 daniellem de lacu leonum.

Machabeorum lib' duo p'notant p'ma
 mter hebreorum duces gentiumq; p'
 larum pugnam quoc; babilonem.
 r' nobles machabei ducit triumpho
 ex ciuit' noie et lib' s' nancupari. hoc quoc; h'
 t'ria continet r' m'cl'ra illa gesta machabeozu
 f'ntum qui sub anthyoch'o pro tab' legibus
 dua uoluerat p'elli s'. quos mat' pia cum d'ia
 h'z supplicat' u'gentur. non solum si flant. sed
 gaude' u'itabant. ad gl'am p'ntionis. **prop' lib'**

Et fecit postq; per **machabeoz**.
 cussit alexander philippi macedo
 qui p'ntul' regnauit i' grecia. e
 gressus de terra cethym. d'aru' re
 gem perdurum et medoz. d'isti
 tuit p'ha m'it' et d'ium op'auit m'it'ones.
 et interfecit reges tre. et p'rtu' u'it' us ad
 fines tre. et accepit sp'ha m'it'itudinis gentiu.
 et s'it' i'na in consp'ct'u eius. Et congregauit
 uirtutem exercitu'. fortis nimis. et exaltat'u
 e' et eleuatum cor eius. et op'auit regiones
 gentium et tyrannos et s'el sunt illi i' m'bu
 tum. Et post hec rececit u'ilectum et cognos
 q' m'oretur. Et uocauit p'ios suos nobles
 qui s'eam erant m'it' a'iuemire sua. et di
 uisit illis regna sua. cu' adhuc uiuet. Et reg
 nauit alexander annis duodeci. et mortuus e'.
 Et op'auit p'iu eius regnum unus quisq; i'
 loco suo. et imposuit s' o'm' d'icemata p' m'or
 tem eius et filioz. post q's annis multas. et
 m'it'iphontas mala m'it'ra. Et exiit ex e'it'ra
 d'ie peccate anthyochus m'it'is. s'it'us anthy
 chi regis. qui s'icuit romie ob'os. et regnauit. ano
 centesimo t'cesimo et septimo regni grecoz.
 Indich' illis exierunt ex'it' uny m'ic. et s'it'le
 runt m'it'at' d'icentes. Camul' et d'isporamus
 testam'tum e' gentib' que d'ca nos sunt. q' ex'
 recessim' ab eis inueniunt nos multa mala. Et
 bonul' u'it'us est sermo in oculis eoz. Et destina
 uerunt aliqui s' p'lo. et abierunt ad regem
 et dedit illis p'ntem. ut s'icent iusticias g'e
 aum. Et edificauit i' ihero solimul' gymnasiu
 sac'ra leges r'ationu. r' fecerunt s' sp'itua. et u'it'
 sunt a' testam'to s'co. et u'it'ati sunt namonib'z
 r' uenundati s'. ut s'icent m'it'ra. Et p'ntu' e'
 regnu' in consp'ct'u anthyochi. et cep' regnare

alexand' filius philippi

D' legatione vlt

ath'ioaz r'ady

Gymnasium
s'co ex d'ic'io
p' scola